

VIVEs kommunetal 2019.5: Flere småbørn og ældre vil presse især yderkommuners økonomi

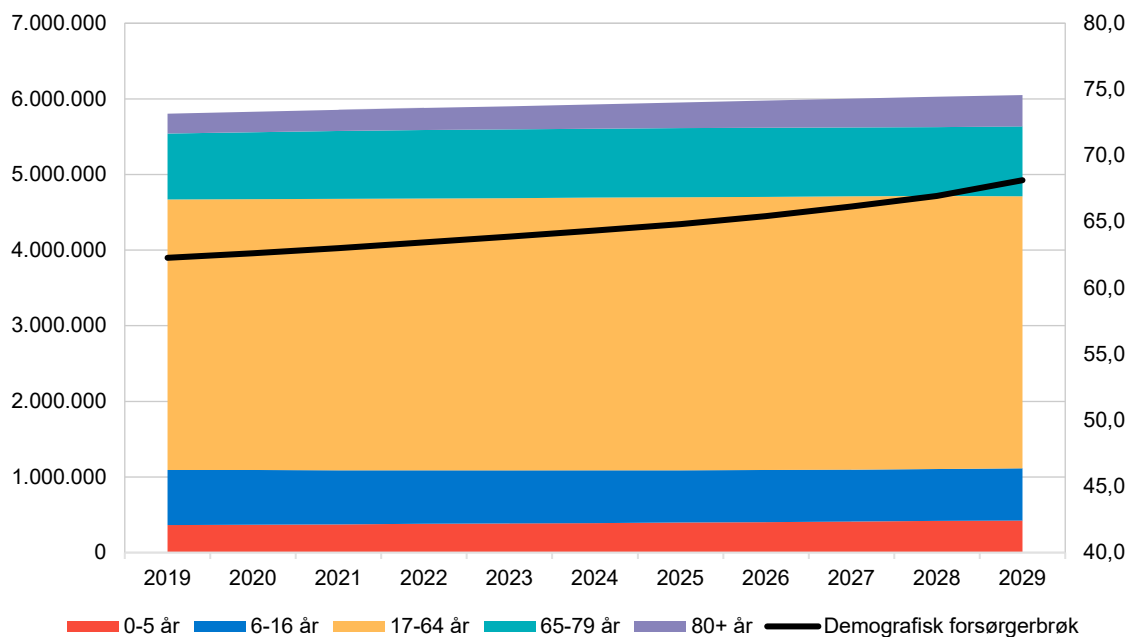
Antallet af børn og ældre stiger i de næste ti år og lægger et voksende demografisk udgiftspres på kommunernes økonomi. Især i yderkommuner.

I de kommende år vil der komme flere ældre og ikke mindst flere i de ældste aldersgrupper, ligesom der kommer flere småbørn. Kigger vi ti år frem, forudser befolkningsfremskrivningerne 17 % flere 0-5 årige, 6 % flere 65-79 årige og 57 % flere 80+-årige. Billedet varierer imidlertid meget på tværs af kommunerne, og dermed er der også stor forskel på, hvor meget det stigende demografiske udgiftspres vil påvirke behovet for flere penge og mere personale på dagtilbuds- og ældreområdet i de enkelte kommuner.

Flere børn og ældre i forhold til antallet af borgere i den erhvervsaktive alder

Figur 1 illustrerer den forventede udvikling i antallet af børn og ældre samt borgere i den erhvervsaktive alder fra 2019 til 2029. Befolkningstallet stiger støt, og i 2029 vil det runde 6 millioner. Denne udvikling er dog i høj grad drevet af de yngre og ældre borgere. Ser vi på antallet af borgere i den erhvervsaktive alder fra 17-64 år, er dette nærmest stabilt i perioden frem mod 2029. Samtidig *falder* antallet af skolebørn i alderen fra 6-16 år med godt 5 %. Dermed vil flere kommuner opleve, at væksten i antallet af førskolebørn helt eller delvist modsvares af et fald i antallet af skolebørn.

Figur 1 Befolkningsfremskrivning for hovedaldersgrupper 2019-2029 (venstre akse – antal personer) samt demografisk forsørgerbrøk (højre akse – procent)

Note: Demografisk forsørgerbrøk er beregnet som antallet af borgere i alderen 0-16 år og 65+ år, der er pr. 100 borgere i alderen 17-64 år. Bemærk, at ældre her defineres som borgere på 65+ år, og at der ikke er taget højde for, at pensionsalderen gradvist forhøjes fra 65 til 67 år i perioden fra 2019 til 2022 og reguleres yderligere til 68 år i 2030.

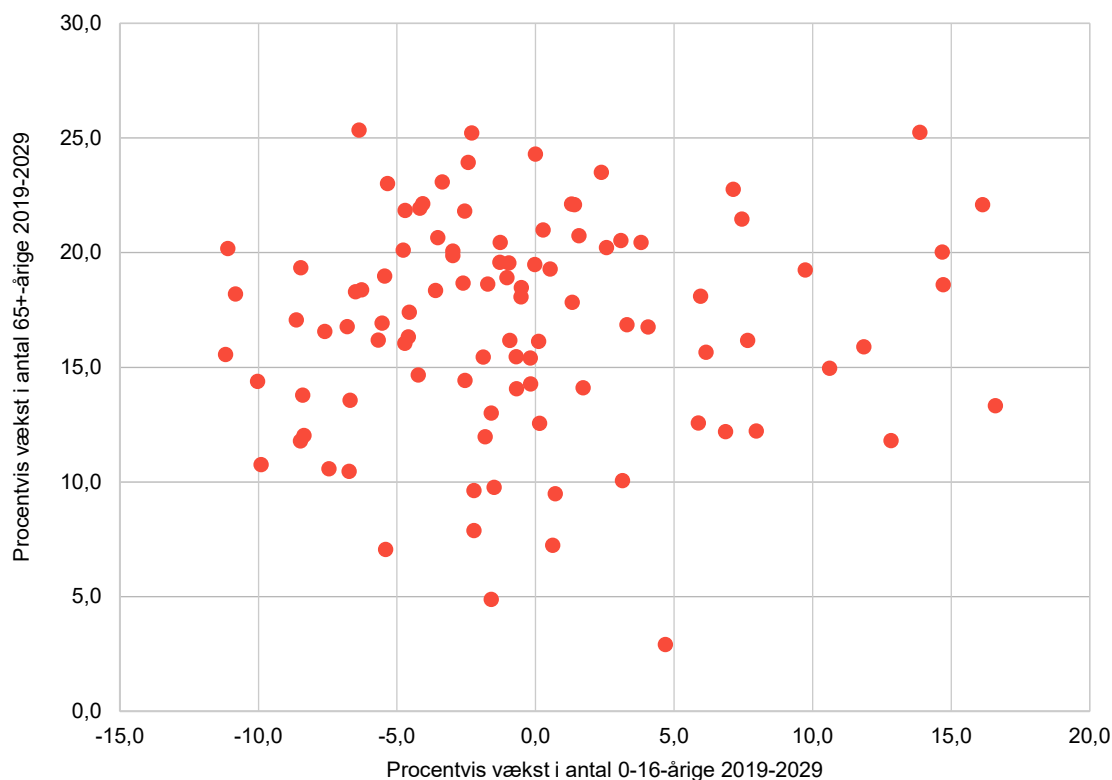
Kilde: ECO Nøgletal og Danmarks Statistikbank (FRKM119).

Den demografiske forsørgerbrøk, som er forholdet mellem borgere i og uden for den erhvervsaktive alder, afspejler samme tendens. De kommende ti år går vi fra ca. 62 børn og ældre pr. 100 borgere i alderen 17-64 år i dag mod 68 børn og ældre i 2029. Antallet af borgere i de aldersgrupper, der primært trækker på de kommunale serviceydelser, stiger med andre ord i forhold til antallet af borgere i den aldersgruppe, der primært bidrager til de kommunale skatteindtægter.

Billedet varierer meget fra kommune til kommune

Figur 2 peger på, at det demografiske udgiftspres som følge af den stigende forsørgerbrøk varierer meget fra kommune til kommune. Kommuner i øverste højre hjørne af figuren oplever *både* en relativt høj procentvis vækst i aldersgruppen 65+ år og i befolkningsgruppen mellem 0-16 år. Det gælder for eksempel kommuner som København, Aarhus og Skanderborg. Omvendt oplever kommuner i nederste venstre hjørne af figuren en relativt lille procentvis vækst i antallet af 65+-årige og et *fald* i antallet af 0-16 årige. Det gælder fx kommuner som Albertslund, Hørsholm og Lolland. Der er dermed stor forskel på, hvordan den stigende forsørgerbrøk vil påvirke de enkelte kommuners økonomi.

Figur 2 Sammenhæng mellem forventet vækst i antal 0-16-årige og 65+-årige 2019-2029

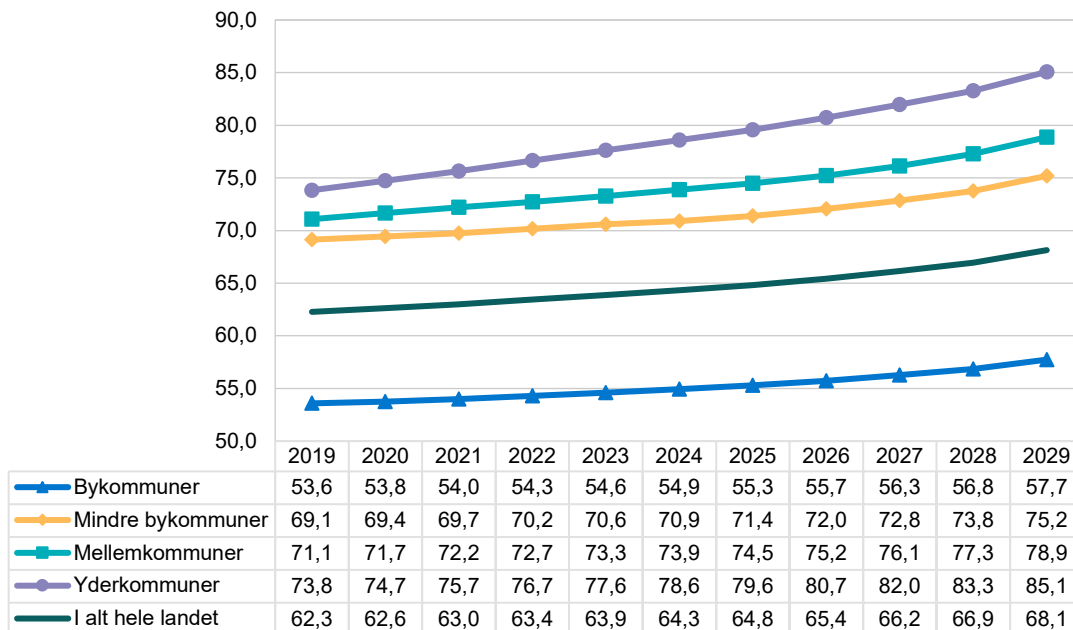

Kilde: ECO Nøgletal og Danmarks Statistikbank (FRKM119).

Demografisk udgiftspres stiger mest i yderkommuner

I figur 3 er kommunerne inddelt i fire grupper efter graden af by/land og pendlingskarakteristika ved det lokale arbejdsmarked. Gruppen af 'yderkommuner' omfatter 30 kommuner, hvor den største by har under 30.000 indbyggere, og hvor en relativt stor del af borgerne har langt til en større by og/eller pendler til en anden kommune. Yderkommunerne skiller sig ud ved både at have den største gennemsnitlige demografiske forsørgerbrøk og den største forventede stigning. Mens bykommuner oplever en stigning på 4,1 procentpoint, vil yderkommunerne således stige hele 11,3 procentpoint.

Figur 3 Fremskrevet demografisk forsørgerbrøk for forskellige kommunetyper 2019-2029

Note: Se note til figur 1. Vægtede gennemsnit.

Kilde: ECO Nøgletal og Danmarks Statistikbank (FRKM119) samt oplysninger om kommunernes fordeling på kommunetyper fra "Afrapportering fra Finansieringsudvalget, Økonomi- og Indenrigsministeriet 2018", https://sim.dk/media/19016/afrapportering_fra_finansieringsudvalget_feb_2018_pdfa.pdf

Hvordan den stigende demografiske forsørgerbrøk konkret påvirker de enkelte kommuners økonomi, vil afhænge af mange forhold. Ikke alle 65+-årige har behov for pleje- og omsorgsydelser, og såkaldt 'sund aldring' vil kunne betyde, at fremtidens ældre måske er mere sunde og har mindre brug for hjælp end ældre i dag. Dertil kommer, at pensionsalderen gradvist hæves de kommende år, og at fremtidens ældre vil have større pensionsformuer og dermed bidrage mere til kommunernes skatteindtægter.

Data og metode

Analysen er baseret på ECO Nøgletal og bygger på data om kommunernes udgifter, struktur og befolkningsmæssige sammensætning fra Danmarks Statistikbank (www.statistikbanken.dk).

Find flere tal fra din kommune, eller se demoversionen af ECO Nøgletal på eco.vive.dk.

Se for eksempel tabeller om kommunernes befolkningsmæssige sammensætning og -udvikling:

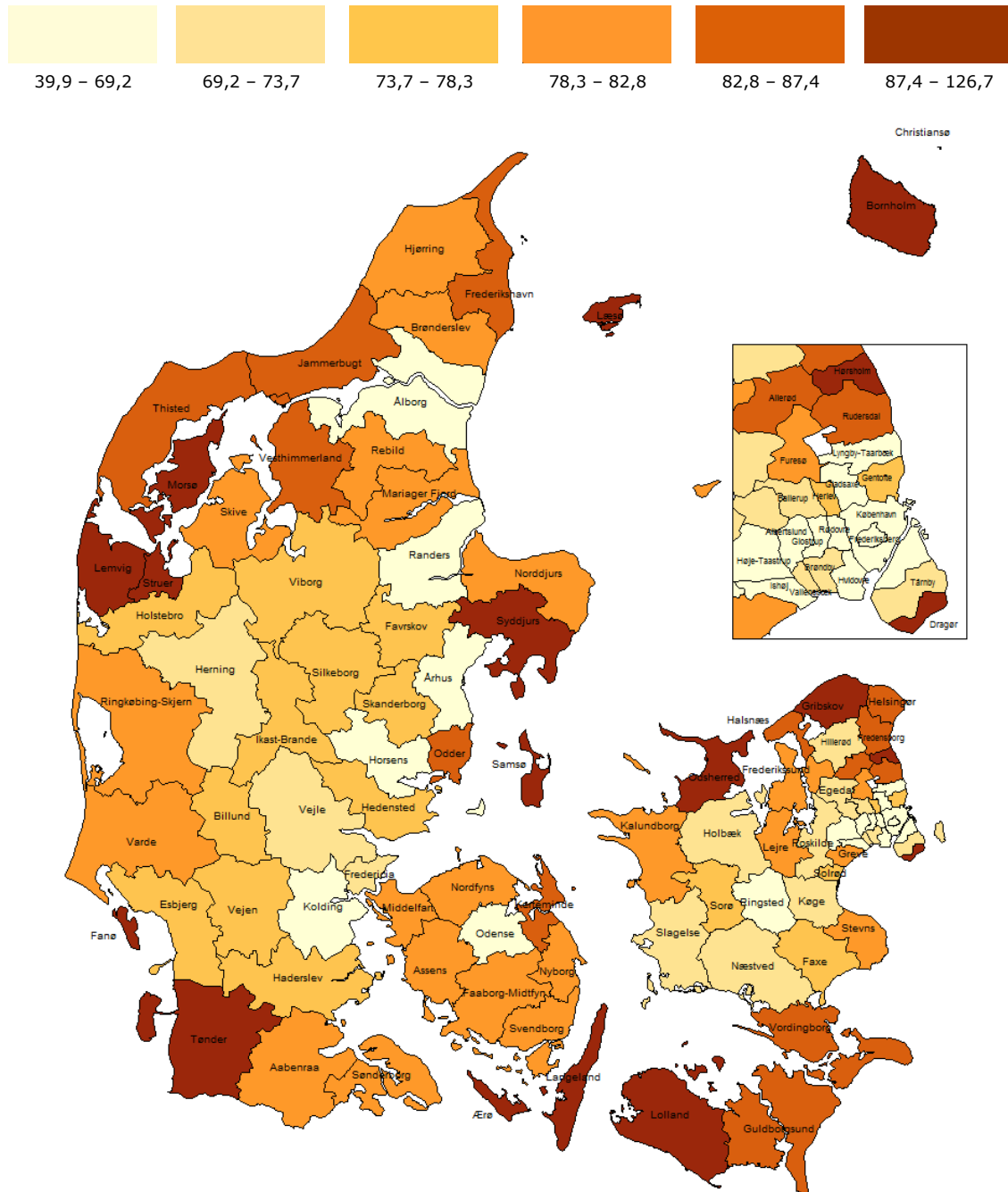
- Tabel 2.16 Befolkningsfremskrivning 2019-2029
- Graf 2.17 Fremskrevet demografisk forsørgerbrøk 2019-2029
- Graf 7.53 Forventet udvikling i antal 80+ årige 2019-2029 (indeks).

ECO Nøgletal leverer tabeller med nøgletal samt grafer med udviklinger på 19 forskellige udgiftsområder i den kommunale sektor. Hver kommune bliver sammenlignet med en gruppe af kommuner med tilsvarende rammebetingelser på det enkelte udgiftsområde.

Kontakt: Kurt Houlberg, professor i kommunaløkonomi, VIVE: tlf. 31 57 66 84, kuho@vive.dk eller Mathias Ruge, analytiker i VIVE, tlf. 33 48 08 16, maru@vive.dk.

I VIVEs kommunetal dykker vi med jævne mellemrum ned i udvalgte ECO Nøgletal. Du kan tilmelde dig VIVEs nyhedsbrev på vive.dk og blive orienteret om kommende udgaver af VIVEs kommunetal.

Figur 4 Befolkningsfremskrivning, forventet demografisk forsørgerbrøk 2029

Kilde: ECO Nøgletal og Danmarks Statistikbank (FRKM119)